

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Adversvs Omnia Catabaptistarvm Prava Dogmata Heinrychi Bullingeri lib. IIII

Bullinger, Heinrich

Tigvri, 1535

VD16 B 9759

Foedera rite inita non pugnant contra charitatem

urn:nbn:de:hbz:466:1-35433

ut foederibus nullis sit opus. Ad haec, saeculo nostro non
semel uidimus foedera grauissimorum malorum &
bellorum fomitem subministrasse. IOIADA.

Foedera rite inita non pugnant aduersus charita-
tem, quin potius charitatis fructus sunt, Christianis er-
go non illicita. Quum uero haec inter gentes aut urbes
sunt pro patrie salute iureiurando confirmantur &
obsignantur, quasi inuocato aut obtestato summo bo-
no nempe deo. Neq; hic defendenda omnia foedera su-
scepi, quae cum deo, cum charitate et iustitia pugnant.
Nam haec ut illicita sunt, ita nomen dei, dum iuratur,
blasphemant. Qualia sunt quae latrones inter se ineunt,
aut sanguinarij milites, quo multos perdant & inter-
ficiant. Qualia apud ueteres fuerunt sub Achab &
Manasse. Qualia nostra sunt tempestate ad internitio-
nem euangelij à principibus quibusdam & episcopis
excogitata & firmata. Contra quae Esaias scribit, ut-
pote tanquam impia & deo abominabilia. Secus ue-
ro de his quae sunt à rebus publicis, ut se à uiolentia,
iniuria, & tyrannide asserant. Nec inauspicata sunt
illa, nepe quibus deus fauet. Præteritis uero gentilium
gestis, ex sacris uoluminib; testimonia adferemus. De
foedere q; inijt Ioiada sacerdos summus apud Iudæos
cum optimatibus terræ contra Athaliam impijsimam
foeminam. 11. caput quarti Regum satis indicat.

De foedere inter Dauidem & Ionatham filium Sau-

De foederibus.

lis habetur 1. Regum 18. Aliud iam genus foederis,
 quo rex Iosias foedus dei cum populo reficit, in-
 staurat & iureiurando confirmat (de quo forte hic
 non locus est dicendi) habetur 2. Paralip. 34. Repeta-
 mus uetustissima, & quae nostro proposito magis con-
 ueniunt. Abraham pater noster cum rege Abimelech
 & Phicol praefecto praetorio foedus pangit. Ad quem
 rex sic ait Gen. 21. Deus tecum est in uniuersis quae
 agis. Iura erga per deum, ne noceas mihi & posteris
 meis, stirpiq; meae, sed iuxta beneficentiam quam feci
 tibi, facies & mihi, & terrae in qua uersatus es. Dia-
 xitq; Abraham: Ego iurabo. Tulit itaq; Abraham oues
 & boues, & dedit Abimelech, percusseruntq; ambo
 foedus. Vides hic (ut opinor) licere pijs ut foedere se
 alijs obstringant & quibus. Abimelech obstringit ui-
 rum dei, ethnicus fidelem, ne dolo quicquam cum eo
 & suis agat. Facile adducitur sanctus Abraham ut iu-
 ret, quia nihil petit quam quod aequum & iustum est.
 Et ipse rursus à rege exigit, ut possessio fontium ei sit
 integra. Possunt ergo imiri foedera cum pijs, cum ho-
 nestis & integris hominibus, quorum uita deo sit pro-
 bata. Equidem hoc uniuerso regno & populo saluta-
 re & utile fuerit, si cum pijs foedera pangantur. Vi-
 debat rex amplissimas in Abrahamo uirtutes, uita in-
 tegratam eximiam. Deinde successum & fortunam
 quibus eum dominus deus fortunauerat. Sapiens pro-
 fecto

fecto rex, qui bonorum uirorum commercio sibi, & filijs, uniuersoq; regno suo prospicit. Iam foedus hoc iureiurando quoq; firmatur inuocato dei nomine, ne cui fallere impune liceat. Quid, quod Paulus Rom. 1. & 2. Timoth. 3. inter flagitiosissimos homines ἀσκόv δουε recenset, eos scilicet qui foederum & pactorum haudquaquam sunt tenaces? SIMON. Quid si foedera iniqua, & iuramenta contra ueritatem pugnent? IOIADA. Mirum est quod tam es obliuiosus, quoties iam dixi, nobis haec supra modum improbari. Si uero talia quaedam sunt emendari aut relinqui debet, dicit enim David: Discede à malo et fac bonum. Dixi supra ab usum substantiam rei non tollere, tollatur potius abusus, & sanctum erit foedus. SIMON.

Quid si iniqua foedera iuramento sunt firmata?

IOIADA. Rescindenda sunt, & de peieratione dolendum. Peccat enim qui falso iurat aut rem iniquam promittit. Non pudeat nos mutare quod malum esse cognouerimus. Nec in hoc est inuentum iusiurandum ut falsum & iniquum confirmetur, sed ut gloria dei, salus reipub. iustitia, pietas et ueritas prouehatur. Si quis iurauit se facturum aliquid quod impium est, & in quo deus offenditur, ne pergat id facere, sed potius mutet sententiam, & de periurio doleat. Melius est unum quam duo flagitia committere. Hoc si Herodes Marci fecisset, minus peccasset, iam impio iuramen-

to addit & homicidium sanctissimi hominis, quo se
 maiori piaculo commaculat. SIMON. Possunt
 ne Christiani cum infidelibus inire foedera? & si ini-
 ta sunt an ad ea adstringantur ut seruent? IOIA-
 DA. Moses Gabaonitis summa fide seruat quod iu-
 ramento confirmauerat, etiam tum quum dolum sen-
 sisset, Iosue 9. De impari connubio Paulus 1. Cor. 7.
 sic scribit: Si quis frater uxorem habet infidelem, &
 hæc assentitur ut habitet cum illo, ne dimittat eam. Et
 mulier quæ habet maritum infidelem, & is assentitur
 ut habitet cum illa, ne dimittat illum. Sanctificatus est
 & c. Mox sequitur: Quod si incredulus discedit, disce-
 dat. Non est seruituti subiectus frater aut soror in hu-
 iusmodi, sed in pace uocauit nos deus & c. Eadem ra-
 tio hic uidetur obseruanda in foederibus quæ olim con-
 tracta sunt cum his qui fidei nostræ non sunt, modo
 (quod semper excipimus) pia & æqua ac iusta sint
 foedera, nam quæ impia, prorsus rescindenda sunt &
 deserenda. In nouis foederibus pangendis ratio haben-
 da est, & discrimen. Abraham foedus iniit cum Aner,
 Escol, & Abimelech gentilibus hominib. Dauid quoq;
 amicitia et societate iunctus fuit regi Moabitarum, 1.
 Reg. 22. Item cum rege Achis in Geth, 1. Reg. 27.
 Deinde cum Hiram rege Tyri, quemadmodum & po-
 stea Salomon filius eius, 3. Reg. 5. Cum Thoi rege He-
 math, Iudas Machabæus Romanorum socius factus
 est.

est. Sed hic iudicium exactum adhibendum est. Exodi
23. & Deut. 7. dominus præcipit ne foedus ineat Israël
cū gentib. imò eas excindant, et omnino ab eis abstine
ant. Quod præceptum licet partim sit ceremoniale,
habet tamen quiddam quod docet, nec debet à nobis
quasi alienum contemni. Docet hoc deus, ut à flagitio
sorum & impiorum cōmercio omnino abstineamus,
ne à fide uera, à iustitia et uitæ innocentia auocemur.
Qui enim amat periculū, merito in illo perit: nec po
test non inquinari qui picem tangit. Nec legitur malo
rum consuetudinem bonis unquam profuisse. Non igi
tur facile nos induci patiamur, ut cum ethñicis & infi
delibus foedera ineamus, nisi magna necessitas & pax
publica hoc urgeat. Deinde cum his qui tamē speciem
aliquam uirtutis & iustitiæ præ se ferunt. Cauendum
deniq; ne quid in foedere contineatur quod uel tantil
lum cum pietate & uirtute pugnet, in rebus dunta
xat externis & quæ ad publicam tranquillitatem per
tinent. Nam si quis impiorum socius ita esse uelit, ut
impietati eorū uel consentiret uel opem ferret (quem
admodum per Micheam Iosaphat docetur) maiori for
tasse pœna puniendus foret, 2. Paralip. 19. Hæc si spe
ctantur, ut foedera fiant iusta & legitima quæ cum re
ligione non pugnant, cum hominibus qui fidem ueram
(tametsi non profiteantur) nō persequuntur, in rebus
externis & ad publicam pacem pertinentibus, puto

Christianis non illicita esse, quemadmodum Abrahamæ
 & Dauidi illicitum non fuit. Sed tum tandem, si nullo
 alio pacto rebus suis consulere possunt. Dominus
 conseruabit suos, ne quid temere, ne quid impie in his
 committant aut designent. SIMON. Sed Aſa rex
 à propheta Hanania increpatur propter foedus ini-
 tum cum Benadab rege Syrorum. Non enim opus est
 Christianis hominibus externis auxilijs, qui solo deo
 5. Reg. 15. nituntur, à quo solo omnia expectare conuenit. IO
 IADA. Merito increpitus est Aſa, quum factum
 eius ex diffidentia & incredulitate proficeretur.
 Abraham uero deo credidit, nihilo minus socios ha-
 bet, quibus utitur contra quinq; reges. Nec his fidit,
 sed à solo deo pendet cor eius. Maledictus qui confidit
 in homine, attamen ob hoc homines non sunt reijci-
 di, quum dominus ſæpe per hos opem ferat ſuis. SI-
 MON. De ſodalitatibus uero aut curijs quas uulgo
 zunſtas uocât, de publicis epulis, ludis et gaudijs, quæ
 habent in feſtis, quid dicis? Mihi uidentur hæc parum
 conuenire Christianis qui mundo omnino mortui eſſe
 debent. Qui enim mundum diligunt, in his non eſt cha-
 ritas dei patris. Admonet etiam ſcriptura ut è medio
 illorum exeamus, 2. Cor. 6. IOIADA. Mor-
 tuum eſſe mundo Paulo ad Col. 3. non eſt nihil earum
 rerum uti quæ in mundo ſunt (Quis enim ſine his ui-
 uere poteſt? niſi mundum exire uelit) ſed animum ha-
 bere

bere qui totus à deo pendeat, nō à mundo, neq; ab his
 quæ in mundo sunt, qui fixus sit in coelestibus & æ-
 ternis rebus utcunq; corpus rebus corporalibus uti
 cogatur. Mundum diligere Ioanni significat cor im-
 mersum esse & quasi sepultum huius mundi uolupta-
 tibus, & sic delicijs mūdānis inhiare, imò absorptum
 esse, ac si perpetuo sibi hic uiuendū foret. Hæc ex Pau-
 li uerbis manifesta sient, 1. Cor. 7. Cæterum illud di-
 co fratres, tempus contractum est, superest, ut qui ha-
 bent uxores, sint tanquam non habentes: & qui plo-
 rant, tanquam non plorent: & qui gaudent, tanquam
 non gaudeant: & qui emunt, tanquam non posside-
 ant: & qui utuntur hoc mundo, tanquam non utan-
 tur. Præterit enim habitus huius mundi.

Quod exeundum sit à malis, quo Paulus ex Leuit.
 26. utitur, hoc dicimus. Illud præcipue Israëlitis di-
 ctum esse, ne sordibus gentium contaminentur, de qui-
 bus 4. Reg. 17. Quod si urges literā, nec à filijs Israël
 unquam factum est, ut ex terra gentium hac migra-
 rint, semper inter gētes uersantes, quas dominus non
 omnino eradicare uoluit e terra. Sic ergo egressi sunt
 ab eis, ut sibi ab eorum immunditijs & uitijs, etiamsi
 in medio earum uersarentur, cauerent. Hoc idem no-
 bis hodie faciendum, ut longe egrediamur ab eis ani-
 mo & uita, corpore enim non licet, nisi mundum &
 quidquid uidetur deserere uelimus. Vel dic tu, quomo